



**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

2. Vtrum materia sit generalibis, & corruptibilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

à Philosopho non tanquam pars per se definitionis aut descriptionis, quia per priores particulas sufficienter describitur; unde à pluribus omittitur hæc particula, dum describunt materiam etiam ex mente, & verbis Philosophi; sed adiungitur maioris declarationis causa, ut aduertatur quod sicut est primum subiectum ex quo fit generatio rei, ita etiam sit vltimum subiectum, in quod resoluitur corruptio, & destructio rei, quod tamen ipsum sufficienter colligi posset per hoc quod esset primum subiectum, nam ex hoc sequitur, quod non posset corrumpi, & quodcumque subiectum, quod non est primum subiectum, sed compositum ex primo subiecto, potest corrumpi, quantum ad naturam suam intrinsecam.

5. Ex hac descriptione sequitur materiam primam esse substantiam incompletam, nam eo ipso quod sit primum subiectum, non potest habere aliud subiectum, & consequenter non potest esse accidens, quia accidens quodcumque essentialiter dicit ordinem saltem aptitudinalem ad subiectum. Deinde ex eo quod ex ea, tanquam ex parte componente, fiat substantia vna per se, nempe compositum substantiale, sequitur quod compleri debeat per alteram partem, & consequenter quod sit incompleta. Deinde ex eo, quod ex materia tanquam ex parte subiectiua fiat compositum vnum per se, sequitur quod sit nata recipere aliam partem, & quod sit in potentia per se ad illam partem; & ex eo quod ex ea, tanquam ex subiecto primo, fiat huiusmodi compositum, sequitur quod ipsamet non includat plures partes essentielles physicas, quia alias non esset primum subiectum physicum, sed altera potius pars ex illis partibus essentialibus physicis ex quibus componitur; & consequenter ad hoc sequitur quod sit pura potentia physica non includens vllum actum physicum, hoc est vllam formam physicam tanquam partem essentialem, ex qua componitur, cum quo tamen stat, quod possit includere plures partes essentielles metaphysicas & plures partes integrales non essentielles physicas.

Obijcies contra hæc: Philosophus 1. Met. sex. 8. ait materiam neque esse quid, id est, substantiam; neque quantum; neque quale; neque aliquid eorum, quibus ens determinatur, id est, neque aliquid ex iis, quæ ponuntur in prædicamentis: ergo non est substantia, neque consequenter primum subiectum.

Respondetur explicando Philosophum: non est substantia completa, nec aliquid completum ex iis, quæ directe ponuntur in prædicamentis, concedo antecedens ex mente Philosophi: non est substantia incompleta, & indirecte tantum collocabilis in prædicamento vlllo, nego antecedens, & in se, & ex mente Philosophi. Et similiter distinguo consequens: ergo non est substantia completa, concedo, incompleta, nego consequentiam.

CONCLUSIO III.

6. *Materia prima distinguitur realiter ab elementis, igne verbi gratia, aëre, aqua ac terra. Hæc etiam est communissima contra Camerarium, qui plures veteres, & aliquos recentiores pro se citat. Probatur manifeste, quia ignis de nouo generatur, ut patet experientia: ergo sit ex aliquo subiecto præsupposito, alias crearetur, ut patet: sed illud subiectum præsuppositum est materia prima, non verò ignis, est enim primum subiectum, & ignis non est tale cum fiat ex illo alio subiecto. Præterea ignis de nouo definit esse: aut ergo secundum totam suam substantiam nulla relicta parte substantiali intrinseca, & sic annihilaretur, quod est absurdum; aut relicta aliqua parte, & sic datur materia prima distincta ab igne, & cæteris elementis; neque enim illud, quod includitur per se in igne, & eo definente remanet, potest esse vllum aliud elementum, ut patet.*

Et per hoc patet ad fundamentum leuissimum Camerarii, nempe quod non sit necessitas aut indicium distinguendi materiam primam ab elementis, & quod elementa sint ingenerabilia ac incorruptibilia, quod probat ostendendo elementa non posse convertere se in se inuicem. Sed quidquid sit de hoc, hinc non sequitur, quin ignis de facto producat de nouo alium ignem, & non solum ignis, sed alia

causa, siue hoc fiat per conuersionem alterius elementi, siue non; ergo ignis est generabilis de nouo.

7. *Confirmatur primo, per omnia illa argumenta, quibus in libris de generatione ostenditur mixta non componi ex elementis formaliter; hinc enim euidenter sequitur elementa non esse materiam primam mixtorum, & consequenter mixta habere aliam materiam primam.*

Confirmatur secundo, quia sequeretur plura corpora esse naturaliter in eodem loco, verbi gratia, ignem, aërem, aquam, terram. Hanc confirmationem fufius proponam loco iam citato, eam iam proposui, ut impugnarem responsum Camerarii.

Itaque ille respondet negando sequelam, quia sunt in eadem parte materiae. Sed hæc responsio non est intelligibilis; si enim non sit materia distincta ab ipsismet elementis, quomodo possunt esse in eadem materiae parte? Deinde quæro, quænam sit illa materiae pars, in qua sunt. Si dicas ipsa elementa: ergo elementa sunt in seipsis, quod est ludicrum: si aliud quidpiam, ergo datur materia distincta ab elementis.

8. Pro complemento huius quæstionis proponenda videbantur varia nomina, quibus veteres materiam appellare consueverunt, occasione accepta ex eius natura iam descripta. *Aegyptij eam facem viam dixerunt, quoniam substantiarum à Deo productarum est contemptibilissima: quam etiam ob rationem August. 12. Confess. eam ait esse prope nihil. Idem Aegyptij eam Lunæ effigie hieroglyphice denotabant, quod Lunæ instar, alieno splendore eniteat, pulchritudinem omnem à forma, quam recipit, desumens; & etiam quod nimium mutabilis modo hanc, modo illam speciem induat, qua de causa vocatur adultera, ac etiam malefica; non vero quia machinatur eadem formam, quam possidet, ut alia forma fruatur (ut dicunt Complutenses) hoc enim omnino falsum est, illa enim contentissima est quacumque, & mere passiuè se habet ad mutationes, quas subit, ut propterea merito posset ab his odiosis nominibus vindicari.*

Plato eam vocat magnum & paruum; magnum quidem capacitate, quod scilicet omnes formas possit recipere, & in omnibus speciebus corporum naturalium compositorum reperiri; paruum autem, quod ex se nullas formas aut operationes habeat. Idem quoque Matris nomen illi attribuit, sicut & post eum Aristoteles, eo quod instar matris formas substantiales in sinum receptas sustentando foueret; vel quod composita corporea omnia ex ea, tanquam ex communi omnium matre generarentur. Ab Hesiodo, & Poëtis appellabatur Chaos, quia secundum se est rudis indigestaque moles, quod de chaos dixerat Onidius. Omitto alia nomina, quia hæc sunt præcipua, & magis vîrata apud veteres.

QVÆSTIO II.

Virum materia prima sit generabilis & corruptibilis.

Certum est quod materia prima, cum sit quid finitum & limitatum, possit à Deo de nouo produci, & ita destrui, ut non existat in rerum natura: sed quæritur an sit proprie loquendo generabilis & corruptibilis.

CONCLUSIO I.

9. *Materia prima est generabilis, & corruptibilis subiectiue, & est etiam radix generationis & corruptionis. Hæc materia prima est radix*

Probatur prima pars, quia est subiectum generationis & corruptionis: ex ea enim res omnes, tanquam ex primo subiecto, generantur & corrumpuntur, eaque est, quæ mutatur subiectiue motu generationis & corruptionis, illa enim est quæ transit à non forma ad formam, & à forma ad non formam.

Probatur secunda pars, quia illud est radix intrinseca generationis & corruptionis naturalis, cui est cõnaturalis generatio & corruptio: sed soli materiæ ex omnibus substantiis est cõnaturalis generatio & corruptio: ergo. Probatur minor, quia illa sola est, quæ per generationem, & cor

Materia prima distinguitur realiter ab elementis.

genera-
tionis &
corru-
ptionis.

& corruptionem acquirit aliquam perfectionem, quam per se appetit, nimirum formam substantialem, qua intrinsece & per se perficitur.

Dices: compositum substantiale per generationem accipit esse, ergo acquirit aliquam perfectionem per generationem, & consequenter potest dici esse radix generationis. Et similiter potest discursu de forma.

Respondeo secundo, quamvis totum concederetur, nihil esse contra nos, quia non esset radix corruptionis, dicitur autem in conclusione quod materia sit causa & radix generationis & corruptionis.

Respondeo tertio, illud non dici proprie radicem generationis, quod per ipsam generationem fit: forma autem, & compositum fiunt per generationem, & propterea, quamvis acquirant esse per eam, non erunt radix eius intrinseca.

CONCLUSIO II.

10. *Materia prima non est generabilis aut corruptibilis terminative.* Hæc etiam est communis, & probatur, quia non potest produci nec destrui per generationem aut corruptionem: ergo, &c. probatur antecedens, quia quod producit per generationem, aut destruitur per corruptionem, debet habere subiectum; sed materia non habet subiectum ex quo fieret, cum sit primum subiectum: ergo &c. Et hæc ratio probat quod neque per divinam potentiam posset esse terminus generationis aut corruptionis. Hinc sequitur nullum agens naturale posse producere materiam primam, aut eam destrui; quia hinc sequitur quod non possit produci aut destrui nisi per creationem, aut annihilationem; agens autem naturale non potest creare, aut annihilare: ergo agens naturale nequit producere, aut destrui materiam primam. Probatur consequentia, quia substantia non potest produci nisi per generationem aut creationem, nec destrui nisi per corruptionem aut annihilationem.

11. *Sed obijcit contra hoc Laurentius Valla,* quia agens naturale potest producere formam, quæ perfectior est: ergo & materiam, quia quod potest in plus, potest in minus.

Confirmatur primo, quia non requiritur maior virtus in causa, quam sit in effectu: sed agens naturale habet omnem virtutem, quæ est in materia prima, & aliquid amplius: ergo potest esse causa respectu eius.

Confirmatur secundo, quia vermes producti in speciebus sacramentalibus non præsupponunt ullam materiã, ex qua fiant: sed eorum materia simul cum ipsis producit ab agente naturali: ergo causa naturalis potest producere materiam.

Respondeo negando consequentiam cum sua probatione: nam homo est perfectior bruto, & lapide, & arbore, quæ tamen nequit producere, quamvis possit producere alium hominem. Itaque non ex perfectione materiæ oritur, quod non possit produci per causam naturalem, sed ex modo producendi, qui competit ipsi, nimirum creatione; qui modus etiam rebus imperfectissimis potest convenire. Quod autem talis modus producendi competit materiæ, probatur, quia alias produceretur ex subiecto, & sic ipsa non esset primum subiectum.

Et per hoc patet ad primam confirmationem, quia non sufficit æqualis virtus, nec etiam maior, sed ulterius requiritur quod effectus contineatur in virtute causæ, & quod non habeat modum producendi, qui non possit competere causæ.

12. *Ad secundam confirmationem respondeo* negando minorem, sed materiam, quæ tum producitur, creatur à Deo de nouo, vel reproducitur antiqua. Et si quæratur, cur id facit, *Respondeo,* quia voluit concurrere cum illis speciebus, quantum ad omnes actiones naturales non minus quam si subesset illis substantia panis; unde cum, si adfuisset substantia panis, agentia naturalia circumstantia tum, cum producantur vermes, producerent vermes ex materia panis, Deus defectum istius materiæ supplet producendo de nouo vel illam vel aliam, ex qua vermes isti generentur.

Obijciens secundo, si materia est incorruptibilis naturaliter,

erit perfectior formis substantialibus, quæ sunt corruptibile.

Respondeo negando sequelam, nam ex hoc solum habetur quod sit magis durabilis naturaliter, sed hic excessus est excessus tantum secundum quid.

Confirmatur, quia homo facilius corrumpi potest naturaliter quam lapis aut ferrum, & tamen non propterea est imperfectior lapide aut ferro, quia scilicet inde sequitur tantum maior excessus in duratione, non vero in operationibus aut aliis perfectionibus.

QVÆSTIO III.

An materia prima sit ita pura potentia, ut non includat essentialiter vllum actum metaphysicum aut physicum.

13. *Non* est quæstio de potentia actiua, quia communiter supponitur materiam primam non esse actiuam; & si sit aliquo modo actiua, certum est quod non sit solummodo actiua, sed etiam receptiua; nec etiam est quæstio de potentia obiectiua, prout illud dicitur potentia obiectiua, aut potius in potentia obiectiua, quod est possibile, sed nondum existit in rerum natura neque propria, neque aliena existentia; nam omnes fatentur materiam primam realiter existere. Quæstio ergo est de potentia susceptiua. Ut autem adhuc melius intelligatur controuersia,

Aduertendum est, aliud esse potentiam susceptiuam, aliud esse puram potentiam susceptiuam. Illud est pura potentia susceptiua, quod potest recipere aliquem actum seu formam, & sic paries est potentia susceptiua respectu albedinis, intellectus respectu intellectionis. Illud est pura potentia susceptiua, quod non includit intrinsece tanquam partem essentiali sui aliquem actum aut formam, & potest tamen recipere aliquam formam. Quia vero res potest includere intrinsece tanquam partem essentiali sui aliquam formam physicam realiter à se distinctam, ut homo includit animam, ignis formam substantialem ignis, & potest etiam includere aliquam formam metaphysicam, ut homo includit rationalitatem realiter sibi identificatam; si autem includat formam physicam, quamvis posset recipere aliam formam physicam, erit quidem potentia susceptiua physica, sed non erit pura potentia physica; si vero includat formam metaphysicam, quamvis posset recipere aliam formam metaphysicam, erit potentia metaphysica, sed non erit pura potentia metaphysica. Hinc illud est pura potentia physica, quod non includit intrinsece, tanquam partem essentiali sui, formam physicam; & illud est pura potentia metaphysica, quod non includit tanquam partem essentiali sui formam metaphysicam.

14. Ex quo patet hanc quæstionem dupliciter posse habere sensum, primus est, an materia prima sit ita pura potentia physica, ut non includat vllum actum, tanquam partem essentiali physicam sui. Secundus est, an sit ita pura potentia metaphysica, ut non includat vllum actum vel formam metaphysicam, tanquam partem sui.

Prima sententia est materiam primam esse ita puram potentiam, ut neque includat vllum actum physicum aut metaphysicum. Hanc tenent puriores Thomistæ, quos citat & sequitur *Ruinshic & Complutensis quæst. 2.*

Secunda sententia est materiam primam includere actum metaphysicum, non vero physicum, & propterea eam esse in pura potentia susceptiua physica, non vero metaphysica. Hæc est communior iam cum *Doctore 2. di. 12. q. 1.* cum suis omnibus, quos sequuntur *Suares disp. 13. Met. sect. 5.* & recentiores fere omnes.

CONCLUSIO I.

Materia prima est ita pura potentia susceptiua physica, ut nullum actum physicum includat tanquam partem essentiali physicam sui. Hæc est communis apud authores vtriusque sententiæ.

Probatur euidenter, quia alias non esset primum subiectum physicum, & consequenter non esset materia prima. Probatur sequela, quia si includeret aliquem actum physicum, illa

K k 2 ille

Non est
genera-
bilis aut
corrupti-
bilis ter-
minabilis.

Quid sit
pura po-
tentia
suscepti-
ua.

Duplex
sensus
quæstio-
nis.

Materia
prima est
pura pot-
entia phy-
sica.